

Meerjarenplan 2025-2028

Zutphen, mei 2025

1. Inleiding

De informatiehuishouding van de overheid staat steeds vaker in de politieke en publieke belangstelling. Goed vindbare en toegankelijke informatie van en over het openbaar bestuur is essentieel voor een open en transparante overheid. Als archiefbewaarplaats van de gemeenten Zutphen, Lochem en Brummen heeft het Regionaal Archief Zutphen (RAZ) hierin een belangrijke rol: het RAZ beheert het geheugen van deze overheidsorganisaties en maakt het toegankelijk voor inwoners, ambtenaren, bedrijven, journalisten en onderzoekers.

De afgelopen jaren heeft het RAZ zich ingezet voor het uitbreiden van de digitale dienstverlening, zodat archieven en overheidsinformatie beter vindbaar en toegankelijk zijn. Zo zijn er aan het e-loket voor bouwvergunningen ook andere typen vergunningen toegevoegd, waardoor alle vergunningen op het gebied van bouwen en milieu op één plek kunnen worden aangeboden. Ook op het gebied van scanning on demand en projectmatig digitaliseren zijn er grote stappen gezet.

Daarnaast vormen de collecties van het RAZ een vruchtbare bron voor onderzoekers. Onder de paraplu van het Erfgoedcentrum worden de Zutphense Erfgoedpublicaties uitgebracht, bijvoorbeeld over de illegale pers in Zutphen tijdens de Tweede Wereldoorlog. De komende jaren verschijnen er meer erfgoedpublicaties die putten uit de rijke Zutphense archiefcollecties.

Op het moment van schrijven is het nieuwe erfgoedprogramma, waarin de visie van de gemeente Zutphen met betrekking tot erfgoed wordt beschreven, nog in ontwikkeling. In juli 2024 heeft het college ingestemd met het opnemen van Zutphen Erfgoedlaboratorium en de Onderzoeksagenda Erfgoedcentrum Zutphen 2024-2028 in het erfgoedprogramma. Het RAZ draagt actief bij aan het erfgoedlaboratorium door archiefbronnen te ontsluiten, toegankelijk te maken en zoveel mogelijk vrij beschikbaar te stellen aan iedereen. Welke impact het erfgoedprogramma op de organisatie van het RAZ en het Erfgoedcentrum Zutphen zal hebben, is nog onbekend. Aan de taakstelling van het RAZ verandert evenwel niets.

Naar mogelijke herhuisvesting of aanpassing van de huidige locatie van het RAZ wordt onderzoek gedaan. Dit vraagstuk heeft in de afgelopen periode extra urgentie gekregen vanwege de noodzakelijke verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen. Er wordt gekeken of er gezamenlijk met de andere partners van het erfgoedcentrum kan worden opgetrokken, zowel voor de opslag en bewaring van de collecties (gezamenlijk depot) als voor de beschikbaarstelling van de collecties aan inwoners, onderzoekers, bedrijven en ambtenaren (gezamenlijke publieks- en studieruimte).

Een andere recente ontwikkeling waarvan de uitkomst nog onzeker is, is het voortbestaan van Brummen als zelfstandige gemeente. Waarschijnlijk vindt er in de nabije toekomst herindeling met ofwel de gemeente Zutphen ofwel een andere gemeente plaats. In het eerste geval verandert er voor het RAZ niets; in het tweede geval gaat het archiefbeheer over naar de archiefbewaarplaats van de desbetreffende gemeente, en zullen de Brummense archieven moeten worden verhuisd (papier) of gemigreerd (digitaal).

1.1 Missie: Waarom doen we wat we doen?

De missie van het RAZ is het overeenkomstig de Archiefwet 1995 opnemen, beheren, toegankelijk maken en beschikbaar stellen van archiefbescheiden (ongeacht de vorm) van de deelnemende overheidsorganen, alsmede archieven van bedrijven en andere particuliere instellingen. De voorgenomen aanpassing van de Archiefwet verandert niets aan deze taakstelling. Het RAZ kenmerkt zich door toegankelijkheid, deskundigheid en klantgerichtheid.

Daarnaast is het RAZ een van de partners in het Erfgoedcentrum Zutphen: het informatie- en kenniscentrum van de geschiedenis van Zutphen, waar de gemeentelijke erfgoedcollecties worden beheerd en toegankelijk worden gemaakt. Het RAZ draagt met de archiefcollecties bij aan de projecten van het erfgoedcentrum; het erfgoedcentrum vergroot de zichtbaarheid van het RAZ.

1.2 Visie: Hoe doen we wat we doen?

Voortvloeiend uit de missie wordt in de onderstaande hoofdstukken beschreven waar de accenten de komende vier jaren liggen op het gebied van het beheer en behoud, toegankelijk maken en beschikbaar stellen van archiefbescheiden, de wettelijke inspectietaak en de bijdrage van het RAZ aan het Erfgoedcentrum Zutphen. Hierbij werkt het RAZ vanuit de kernwaarden van de gemeente Zutphen: Ondernemend, Betrokken en Vertrouwen. De concrete acties worden elk jaar uitgewerkt in het teamplan en het werkplan.

2. Beheer en behoud

Restauratiewerkzaamheden

Een volwaardig en modern restauratieatelier is één van de onderscheidende kenmerken van het RAZ. De boek- en papierrestaurator wordt bij haar werkzaamheden ondersteund door een vaste medewerker. Daarmee is deze afdeling voldoende toegerust om ook voor de komende jaren de functies voor analoog archiefbehoud te kunnen uitoefenen. Er is voldoende zicht op de fysieke toestand van de papieren (en perkamenten) archieven.

Inrichting depot

Sinds 2023 heeft het RAZ de beschikking over een quarantaineruimte, waar nieuw binnengekomen archiefstukken en verpakkingsmaterialen tijdelijk worden opgeslagen, geïsoleerd van de rest van de collectie, om eventuele besmetting van de collectie met schimmel of plaagdieren te voorkomen. In 2024 is de verouderde TL-verlichting in het depot vervangen door LED-verlichting. Ondanks dat hiermee twee belangrijke stappen zijn gezet naar modernisering van het archiefdepot, voldoet het huidige depotgebouw niet meer aan de eisen van deze tijd. Zo kan de klimaatinstallatie tijdens perioden van extreem warm weer de depotruimten niet meer voldoende koelen, wat schadelijk is voor de in het depot opgeslagen archiefstukken.

Hoewel de aanwas van papieren archief stukt, is er bovendien aandacht nodig voor de opslagcapaciteit in het depot. Voor de laatste series papieren dossiers van de gemeenten Brummen en Lochem is nog net voldoende ruimte beschikbaar. Het is niet waarschijnlijk dat zich nog veel papieren archieven aandienen uit particulier bezit (kerken, verenigingen, instellingen, bedrijven).

Gezien het bovenstaande is er niet alleen een grote wens, maar ook een toenemende urgentie voor totale modernisering van de depotruimte. Voor het duurzaam bewaren van papieren archief is immers een duurzaam archiefdepot nodig. Het is nog maar de vraag of het huidige gebouw, dat dateert uit 1948, zodanig kan worden verduurzaamd dat de archiefstukken er de komende decennia veilig kunnen worden bewaard. Er moet dus ook worden gekeken naar alternatieven.

3. Toegankelijk maken

3a. Analoge archieven

Van de bijna 800 archieven en collecties die bij het RAZ berusten, is veruit het grootste gedeelte goed toegankelijk middels een inventaris, plaatsingslijst of index. Al deze toegangen zijn goed vindbaar en worden gepresenteerd via de website van het RAZ. De hulpmiddelen voor het maken van deze toegangen (vooral Memorix Archieven, maar ook Memorix Maior) zijn toereikend, maar worden niet meer doorontwikkeld door de leverancier. Er moet dus naar alternatieven worden gezocht. Omdat het totaal aan producten en diensten dat het RAZ bij deze leverancier afneemt, boven de Europese aanbestedingsgrens ligt, moet er worden aanbesteed. De aanbesteding moet uiterlijk in 2026 zijn afgerond.

Toegankelijkheid

De afgelopen jaren zijn veel gemeentelijke archieven overgebracht naar de openbare archiefbewaarplaats aan de Spiegelstraat, waarmee zij voor iedereen toegankelijk zijn. De papieren archieven van de gemeente Zutphen zijn allemaal overgebracht naar het RAZ. Voor de gemeenten Lochem en Brummen geldt dat er nog een betrekkelijk kleine hoeveelheid papieren archief moet worden overgebracht. Daarna volgt overbrenging van digitaal archief naar het e-depot.

Het aantal niet-ontsloten archieven is goed te overzien. De komende jaren moet vooral aandacht worden besteed aan de ontsluiting van aanvullingen op archieven, bijvoorbeeld van het Burgerweeshuis (archiefnummer 0004), de Hervormde Gemeente Zutphen (0062) en de Rooms-Katholieke Parochie Zutphen (0067). Over het toegankelijk maken of afstoten van het zeer omvangrijke Coberco-archief (0300) worden gesprekken gevoerd met FrieslandCampina, de rechtsopvolger van Coberco.

Digitalisering analoge archieven

Op het gebied van digitalisering hanteert het RAZ een tweesporenstrategie. Eén spoor is een planning door het RAZ zelf. Het tweede spoor is scan-on-demand: digitaliseren op aanvraag van

gebruikers. Tot nu toe is ruim 750 m¹ analoog archief gedigitaliseerd en ontsloten. Dit is ongeveer 15% van de totale hoeveelheid analoog archief.

Voor het digitaliseren van analoge archieven zet het RAZ naast twee vaste medewerkers enkele vrijwilligers in, die min of meer permanent in deeltijd archiefmateriaal digitaliseren. Daarmee zit onze eigen verwerkingscapaciteit aan zijn bovengrens en leunt het RAZ sterk op onbetaalde, niet professionele inzet. Indien nodig worden projecten vanwege hun omvang of de aard van het bronmateriaal (LP, film- of audiotapes) uitbesteed aan externe partijen.

Indexeren

Het indexeren van archieven (nader toegankelijk maken) wordt bij het RAZ gedaan door vrijwilligers. Zij hebben in de afgelopen jaren veel openbare genealogische bronnen op naam toegankelijk gemaakt, waardoor deze online beschikbaar zijn voor onderzoekers. Inmiddels zijn vrijwel alle genealogische bronnen geïndexeerd; na afronding van de huidige indexeerprojecten er zijn er geen nieuwe gepland.

Het RAZ onderzoekt of kunstmatige intelligentie, zoals software voor handschriftherkenning en transcriptie, in de nabije toekomst kan worden ingezet om gedigitaliseerde, handgeschreven bronnen sneller beter toegankelijk te maken.

3b. Digitale archieven

Het RAZ beschikt sinds 2019 over een e-depot van Archivematica waarin digitale archiefbescheiden van de gemeenten Zutphen, Brummen en Lochem kunnen worden opgenomen, beheerd, toegankelijk gemaakt en beschikbaar gesteld. De archieven die in het e-depot worden bewaard, kunnen via de website van Erfgoedcentrum Zutphen worden geraadpleegd. De komende jaren verwachten we een sterke stijging in het aanbod van digitale archieven.

Op het gebied van de doorontwikkeling van het e-depot trekt het RAZ gezamenlijk op met andere archiefinstellingen die ook een e-depot van Archivematica in gebruik hebben. Door samen te werken in deze gebruikersgroep kan kennis worden gedeeld en heeft het RAZ een steviger positie ten opzichte van de leverancier. Behalve de wensen van gebruikersgroep spelen uiteraard ook de behoeften van de drie gemeenten waarvoor het RAZ het e-depot beheert, een belangrijke rol. Ook worden ontwikkelingen op landelijk en lokaal niveau nauwlettend gevolgd en waar nodig geïmplementeerd. Voorbeelden van dergelijke ontwikkelingen zijn common ground, archiveren bij de bron en nieuwe standaarden op het gebied van metadata.

In oktober 2024 is aan het e-depot van het RAZ opnieuw het Core Trust Seal-certificaat (CTS) toegekend, een bewijs van de betrouwbaarheid en duurzaamheid van het e-depot zelf en de processen en procedures die het RAZ rondom het beheer van het e-depot heeft opgesteld. Het CTS-certificaat is drie jaar geldig en moet tijdig (vóór maart 2027) verlengd worden.

Evenals het collectiebeheersysteem moet het e-depot in 2026 opnieuw worden aanbesteed, zodat het RAZ ook in de toekomst rechtmatig handelt conform de Aanbestedingswet.

4. Beschikbaar stellen

4a. Via studiezaal

Ondanks het veelvuldig gebruik van de door het RAZ aangeboden digitale bestanden, het e-loket en de service om scans aan te vragen, blijft een studiezaalvoorziening de komende jaren noodzakelijk. Enerzijds omdat nog lang niet alle archieven digitaal aangeboden worden en de investering om ze digitaal te maken vooralsnog niet loont. Anderzijds omdat recente archiefbescheiden weliswaar openbaar zijn, maar dusdanig veel persoonsgegevens bevatten dat zij niet geheel vrij gepubliceerd kunnen worden. Hiervoor moet een voorziening worden getroffen waarbij in een gecontroleerde omgeving de betreffende archiefbescheiden ingezien kunnen worden. Dit geldt voor zowel papieren als digitale archiefbescheiden.

De digitaliseringsslag van de afgelopen jaren heeft er wel toe geleid dat steeds minder mensen de studiezaal bezoeken. De investeringen die het RAZ doet om archiefbescheiden digitaal aan te bieden, rechtvaardigen de behoefte om het studiezaalaanbod te beperken. Eerder werd die beperking al gevonden in minder openstellingsuren. Een andere mogelijkheid is om de studiezaalruimte flexibeler in te richten en geschikter te maken voor cursussen of lezingen voor grotere groepen mensen. Ook samenwerking met de andere erfgoedpartners op een andere locatie, bijvoorbeeld in de vorm van een gezamenlijke publieksruimte, is een mogelijk scenario voor de toekomst.

4b. Via website

Op onze website www.erfgoedcentrumzutphen.nl kunnen gebruikers informatie vinden over de deelnemers aan het Erfgoedcentrum Zutphen en de collecties van alle erfgoedpartners doorzoeken. Ook andere organisaties kunnen hier hun collecties presenteren. Zo heeft het Historisch Genootschap Lochem Laren Barchem zijn fotocollectie grotendeels zelf op onze website gepubliceerd.

De website, die in 2018 is gemaakt, moet om een aantal redenen vernieuwd worden. Niet alleen gaan de ontwikkelingen op het gebied van webtoepassingen razendsnel, ook de eisen en wensen van gebruikers zijn veranderd ten opzichte van zeven jaar geleden. Tot slot moeten vanwege rechtmatigheid het collectiebeheersysteem, het e-depot en de website uiterlijk in 2026 opnieuw worden aanbesteed. De gezamenlijke uitstraling van de erfgoedpartners naar de gebruikers toe moet daarbij uiteraard behouden blijven.

Het RAZ biedt open data aan via initiatieven als Encoded Archival Description (EAD), open data, persistent identifiers (PID's) en portals als Archives Portal Europa, Europeana en Collectie Gelderland. De vraag naar linked open data neemt naar verwachting toe. Om onderzoek en (her)gebruik van de collectie te faciliteren wil het RAZ wil meer open en linked data beschikbaar gaan stellen.

De komende jaren wordt voornamelijk digitaal archief overgedragen aan het RAZ (zie hoofdstuk 2b). Wanneer de nieuwe Archiefwet in werking treedt (naar verwachting begin 2027), worden de digitale archiefbescheiden bovendien eerder naar het archief overgebracht. Dit betekent dat er steeds meer relatief recente archieven beschikbaar zullen worden gesteld – na overbrenging zijn archiefbescheiden immers in principe openbaar. Het (online) beschikbaar stellen van deze

digitale archieven moet echter wel binnen de juridische kaders gebeuren. Om dit goed te regelen gaat het RAZ het inmiddels verouderde kennisproduct Beschikbaarstellen¹ actualiseren.

5. Inspectie

Het RAZ voert de wettelijk vastgelegde gemeentelijke archiefinspectietaak uit ten behoeve van de aangesloten gemeenten. Dit behelst het toezicht op het beheer van de niet naar de archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden van deze gemeenten, ook wel horizontaal toezicht genoemd.

Een belangrijke ontwikkeling op het gebied van archiefinspectie is de invoering van de nieuwe Archiefwet (inclusief Archiefbesluit en Archiefregeling). Deze wordt naar verwachting begin 2027 van kracht. De wijziging die de meeste impact heeft op het RAZ is de verkorting van de overbrengingstermijn van 20 naar 10 jaar. Verder moet bestaande lokale regelgeving worden aangepast aan de nieuwe wet. Hierbij heeft de archiefinspecteur een belangrijke rol. Onder de nieuwe Archiefwet strekt het toezicht zich ook uit over de overgebrachte archieven. Hieraan kleef al gauw een zweem van ‘de slager keurt zijn eigen vlees’. Het RAZ wil de onafhankelijkheid van het toezicht op de overgebrachte archieven borgen en gaat hierin gezamenlijk optrekken met een collega-archivaris van een andere archiefinstelling, in de vorm van een wederzijdse ruildienst. Hoe dit het beste kan worden ingevuld wordt onderzocht.

Daarnaast heeft het interbestuurlijk toezicht (IBT) vanuit de provincie Gelderland een nieuwe impuls gekregen door de inwerkingtreding van de Verordening systematische toezichtinformatie in 2023.² Alle decentrale overheden in Gelderland moeten jaarlijks actuele informatie over 16 toezichtcriteria aanleveren bij het IBT. Zij moeten ieder jaar opnieuw aantonen dat het horizontale verantwoordingsproces – het uitvoeren van het toezicht én de verslaglegging hiervan aan het college en de raad – correct, tijdig en volledig is doorlopen. Om hieraan te kunnen voldoen, krijgt het toezicht vanuit het RAZ een meer cyclisch karakter. Bij de gemeenten Zutphen, Lochem en Brummen wordt om de twee jaar een volledige audit uitgevoerd op basis van de archief-KPI's; in de tussenliggende jaren worden ofwel actief en gericht één of meer verbeterpunten opgevolgd die uit de audit naar voren kwamen, ofwel wordt er een deelaudit gehouden op een gedeelte van het informatiebeheer.

Tot slot wordt er ingezet op afstemming en samenwerking tussen de drie gemeenten en het RAZ in de vorm van het Strategisch Informatie Overleg (SIO), het kwartaaloverleg informatiebeheer en een jaarlijkse studie-/netwerkbijeenkomst. Samenwerking en kennisuitwisseling op het gebied van archiefinspectie vindt plaats middels regionale overlegvormen zoals het Gelders archiefinspecteursoverleg.

¹ https://erfgoedcentrumzutphen.nl/images/Archief/e-depot/eerstefase/9_E-depot_Achterhoek_-_Kaders_Beschikbaarstelling2016.pdf Dit kennisproduct dateert uit 2016. Inmiddels zijn er diverse wijzigingen geweest in de wet- en regelgeving.

² <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR693142/>

6. Informatie- en kenniscentrum van de geschiedenis van Zutphen

Het Erfgoedcentrum Zutphen brengt het rijke Zutphense erfgoed onder de aandacht van inwoners en bezoekers van Zutphen, studenten en onderzoekers. Dit gebeurt in allerlei vormen: van themajaren, erfgoedpublicaties, onderzoeksprojecten en artikelen in tijdschriften tot tentoonstellingen, het openstellen van monumenten en maatschappelijke projecten.

De vier erfgoedpartners (archief, archeologie, erfgoed en musea) bouwen gezamenlijk verder aan het informatie- en kenniscentrum van de geschiedenis van Zutphen. De visie en doelstellingen van het Erfgoedcentrum Zutphen worden uitgewerkt in het erfgoedprogramma, dat op het moment van schrijven van dit meerjarenplan in de maak is. Een belangrijk aspect daarin is om Zutphen verder te profileren als erfgoedlaboratorium.

Het RAZ faciliteert projecten van het erfgoedcentrum, zoals het aanbrengen van historische foto's op het depotgebouw in samenwerking met de bewoners van het Barlhezekwartier. Ook de komende jaren onderscheidt het erfgoedcentrum vier actielijnen die als leidraad dienen: collectie, onderzoek, toegang en aanbod, en educatie en participatie.

Collectie

De erfgoedcollectie van de gemeente Zutphen – bestaande uit monumenten, archieven, archeologie en museale objecten – vormt de verbindende factor tussen de erfgoedpartners. Hoewel de collecties verschillen, is de zorg ervoor gelijkwaardig en wordt steeds meer ingezet op samenhang en context. Erfgoed krijgt meer betekenis als verhalen zichtbaar worden: wie iets bouwde, waarom, en hoe het door de tijd heen is gebruikt. Die benadering sluit aan bij actuele projecten zoals de gezamenlijke ontsluiting van fotocollecties door Regionaal Archief Zutphen en Musea Zutphen, en digitaliseringsprojecten die het erfgoed toegankelijker maken voor een breed publiek. De actielijn Collectie richt zich op het verbeteren van collectiebeheer én op het tonen van collecties, onder andere via tentoonstellingen.

Onderzoek

Het RAZ is een van de samenstellers van de onderzoeksagenda en is betrokken bij jaarlijks onderwijsaanbod van onder andere hogeschool Saxion en de universiteiten van Groningen, Leiden, Amsterdam, Nijmegen en Utrecht. Bij deze colleges en stages wordt nauw samengewerkt met team Archeologie van de gemeente Zutphen.

Om resultaten van onderzoek in en over Zutphense bronnen en onderwerpen toegankelijk te maken, brengt het Erfgoedcentrum Zutphen jaarlijks een of meerdere delen in de reeks Zutphense Erfgoedpublicaties uit. Sommige daarvan worden (deels) geschreven door medewerkers of vrijwilligers van het RAZ of Archeologie, andere zijn van de hand van (semi)professionele onderzoekers.

Toegang en aanbod

Het eerste integrale erfgoedcollectieportaal van Nederland is in 2018 een feit geworden. De doorontwikkeling van de samenwerking en de digitale ontsluiting van de collecties is een project dat aandacht vereist. Dit geldt niet alleen voor het beheer van de collecties ‘aan de achterkant’. Ook ‘de voorkant’, het erfgoedportaal zelf, moet vernieuwd worden vanwege veranderende gebruikerswensen en vanuit het oogpunt van rechtmatigheid. De gezamenlijke uitstraling van de erfgoedpartners naar de gebruikers toe moet daarbij uiteraard behouden blijven.

Tegelijkertijd werken we aan de fysieke toegankelijkheid van onze erfgoedschatten. We stellen steeds meer monumenten open voor publiek: de Burgerzaal, de Wijnhuistoren, de Berkelruïne, de Sint-Janskerk (en –toren) en de Bourgonjetoren. Dit is mogelijk dankzij de nauwe samenwerking met Het Gilde Zutphen. Via Het Gilde Zutphen worden de monumenten ‘bemenst’ door tientallen vrijwilligers. Deze monumentengidsen treden op als gastheren en –vrouwen.

In 2025 is ook de Kruittoren bij het aanbod betrokken en we onderzoeken hoe we dit verder kunnen uitbreiden.

Educatie en participatie

Via educatieve programma's, publieksactiviteiten en samenwerking met scholen worden inwoners actief betrokken en maken we erfgoedverhalen voor een breed publiek zichtbaar. Voorbeelden zijn de ontwikkeling van lesmateriaal, informatieve tentoonstellingen en erfgoed rondleidingen en open dagen bij opgravingen. Met de mobiele ArcheoHotspot, een foodtrailer vol interessante leskisten, bijzondere vondsten en de prachtigste verhalen, bezoeken we geregeld scholen in de regio om kinderen te laten kennismaken met archeologie.

7. Bedrijfsvoering

Organisatie

Het team RAZ is één van de teams binnen de gemeentelijke organisatie van de gemeente Zutphen. Met andere erfgoedpartners in de gemeente Zutphen werkt het RAZ nauw samen in het Erfgoedcentrum Zutphen, gelegen aan Spiegelstraat 13. Zoals eerder genoemd wordt er gekeken in hoeverre de huidige locatie voldoet aan de eisen van de huidige tijd, met name op het gebied van duurzaamheid en energieuinigheid. Een mogelijke oplossing is het realiseren van een gezamenlijke voorziening voor alle Erfgoedpartners. Het RAZ wenst nauw betrokken te blijven bij het (her)huisvestingsvraagstuk van kantoren, studiezaal en depot.

Het RAZ beheert naast de archieven van de gemeente Zutphen ook diverse particuliere archieven. Ook wordt op basis van dienstverleningsovereenkomsten voor de gemeenten Brummen en Lochem het archiefbeheer uitgevoerd. Beide dienstverleningsovereenkomsten worden wederom met enkele jaren verlengd. Of het RAZ ook in de toekomst archiefbeheer uitvoert voor de gemeente Brummen, is nog niet zeker. Waarschijnlijk is Brummen over enkele jaren geen zelfstandige gemeente meer, maar heeft er herindeling met ofwel de gemeente Zutphen ofwel een andere gemeente plaatsgevonden. In het eerste geval verandert er voor het

RAZ niets; in het tweede geval gaat het archiefbeheer over naar de archiefbewaarplaats van de desbetreffende gemeente en moeten de Brummense archieven worden overgeheveld.

Voor een continue verbetering past het RAZ een kwaliteitssysteem toe dat gebaseerd is op het Kwaliteitshandboek voor de Nederlandse archieven van de Koninklijke Vereniging Archiefsector Nederland (KVAN).³ Met behulp van een jaarlijkse quick-scan wordt bekeken op welke onderdelen goed wordt gescoord en waar minder. De gewenste verbeteringen worden opgenomen in het teamplan en doorgevoerd middels het Plan-Do-Check-Act (PDCA) principe. Omdat het Kwaliteitshandboek van de KVAN sinds 2013 niet is bijgewerkt, bekijkt het RAZ of een ander kwaliteitssysteem⁴ een geschikte vervanger kan zijn.

Team RAZ

Het team bestaat uit ongeveer 9 fte verdeeld over 13 medewerkers. Ook de medewerkers van het Erfgoedcentrum Zutphen behoren tot dit team. De medewerkers bekleden voornamelijk specialistische functies en werkzaamheden zoals stads- en streekarchivaris, erfgoedmanager, PR/communicatie en educatie, archiefinspectie, digitalisering en ontsluiting, restauratie, secretariaat en ondersteuning. De gemeente Zutphen voert in 2025 een nieuw functieboek (HR21) in; ook de functieomschrijvingen van team RAZ worden omgezet naar een 'best passend functieprofiel' in HR21.

De komende jaren krijgen de medewerkers van het RAZ te maken met tal van ontwikkelingen, zoals de voortschrijdende veranderingen in het vakgebied, de toenemende digitalisering van de archiefontsluiting en de dienstverlening, en de algemene gemeentelijke organisatieontwikkeling. In hoeverre het huidige team daarop is toegerust, en hoe groot de behoefte aan opleidingen en bij- en omscholing in de komende jaren zal zijn, is onderwerp van onderzoek.

De vaste medewerkers worden ondersteund door circa 30 vrijwilligers. Deze vrijwilligers verrichten werkzaamheden op allerlei gebieden, zoals scannen, transcriberen en restaureren van historische documenten en kunnen daarbij niet gemist worden. De afhankelijkheid van het RAZ van vrijwilligers is een kwetsbaarheid die de komende jaren verder zal toenemen. Het vrijwilligersbestand bestaat voornamelijk uit ouderen voor wie het steeds lastiger wordt om hun werkzaamheden te vervullen. De komende periode wordt onderzocht hoe het RAZ de afhankelijkheid van vrijwilligers en de gevolgen daarvan voor zowel het RAZ als het Erfgoedcentrum kan beperken.

Financiën

Als uitvoerder van een wettelijke gemeentelijke taak en als één van de teams van de gemeente Zutphen zijn de financiën van het RAZ geregeld in de gemeentebegroting. Deze begroting wordt jaarlijks door de gemeenteraad van Zutphen vastgesteld. In deze begroting zijn ook de inkomsten opgenomen die het RAZ genereert uit de dienstverleningsovereenkomsten (DVO) met de gemeenten Brummen en Lochem. In deze overeenkomsten zijn de opslag en het beheer van

³ <https://www.kvan.nl/publicatie/kwaliteitszorginstrumenten>

⁴ De meest voor de hand liggende kandidaten zijn het Kwaliteitssysteem Informatiebeheer Decentrale Overheden (KIDO) Light of het Referentiekader Opbouw Digitaal Informatiebeheer (RODIN).

de analoge en digitale archieven van deze gemeenten bij het RAZ geregeld. De DVO-gemeenten dragen tevens bij aan de digitale doorontwikkeling van het archiefbeheer en de ontsluiting van de archieven. Al jaren heeft het team een gezonde begroting.

Gezien de ontwikkelingen die in de vorige hoofdstukken zijn geschetst, zoals de nieuwe Archiefwet, de toename in het aanbod van digitale archieven, het aanbesteden van drie belangrijke softwareapplicaties en een mogelijke verbouwing of verhuizing, en de gevolgen van deze ontwikkelingen voor het RAZ en het Erfgoedcentrum, is het de vraag in hoeverre de beschikbare gelden ook de komende jaren nog toereikend zijn. Voor een verbouwing of herhuisvesting zijn weliswaar middelen buiten de eigen budgetten van het RAZ beschikbaar; voor de aanschaf, implementatie en exploitatie van softwareapplicaties zal het RAZ wel de eigen middelen moeten aanspreken.

8. Conclusie

De komende jaren staat het RAZ voor een aantal veranderingen. Hoewel er voor de uitvoering nog geen keuzes zijn gemaakt, staat vast dat er actie ondernomen moet worden om ervoor te zorgen dat het RAZ alle archieven die het onder zich heeft – analoog en digitaal – duurzaam kan bewaren, beheren en beschikbaar stellen. De voornaamste punten voor de komende jaren zijn daarom:

1. Het verduurzamen van de bestaande gebouwen, of het verhuizen naar een andere, duurzame locatie, al dan niet samen met de andere Erfgoedpartners;
2. Het aanbesteden van de collectiebeheerssoftware, het e-depot en de website;
3. Het implementeren van de nieuwe Archiefwet in samenwerking met de drie aangesloten gemeenten;
4. Het verlengen van de dienstverleningsovereenkomsten met de gemeenten Brummen en Lochem.